

Onsdagen den 27 Januari 1869.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

I Herr Grefvens och Talmannens frånvaro fördes ordet af Herr vice Talmannen.

Justerades 7 protokolls-utdrag för den 25 och protokollet för den 23 dennes.

Sedan Herr vice Talmannen tillkännagifvit, att Herr Statsrådet von Ehrenheim anmält sig nu skola på Kongl. Maj:ts nådiga befallning till Kammaren aflenna en Kongl. Proposition, framträdde Herr Statsrådet och öfverlemnade till Herr vice Talmannen Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående beviljande af medel till undsättning för de i följd af 1868 års missväxt nödlidande delar af riket.

Den Kongl. Propositionen föredrogs; hvarefter anmälte sig och yttrade

Herr Faxe: Jag anhåller vid remissen af den nu upplästa Kongl. Propositionen få beledsaga densamma med några upplysningar och tillägg. Den lifliga beskrifning om den rådande nöden, som blifvit lemnad af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Kronobergs län, är öfverensstämmande med förhållandet äfven i större delen af Jönköpings län. Utom de af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i sistnämnda län omförmälda distrikt, der missväxten är störst, tillkomma äfven andra, nemligen Mo och större delen af Vestra härad samt Södra Vedbo härad. Den af missväxt hemsökta delen af länet omfattar en folk-mängd af omkring 100,000 menniskor. Man kan väl ej för hela, men för större delen af länet beskrifva den rådande nöden med två ord, nemligen: arbetslöshet och hungersnöd; men detta är ej det mest hotande. Smäländingen är van att svälta. Han blandar halm i sitt hafremjöl äfven under goda år, men han har då åtminstone något mjöl att blanda bland halmen; nu har han blott föga af den bättre

varan. Men äfven detta är dock öfvergående; utsigterna för framtiden äro än värre.

Till den rådande bristen på säd kommer nemligen äfven missväxt på foder. Detta har verkat derhän, att flertalet af de mindre och äfven några af de större jordegarna nödgats sälja hälften och ända till två tredjedelar af sin boskap. Men boskapsskötseln är, såsom vi veta, Smålands hufvudnäring, hvarföre jordbrukaren, om han nödgas nedslagta eller försälja större delen af sin ladugård, ej för framtiden har mycket penningar att vänta.

Jag vill här anföra ett exempel på, huru vid dessa tvungna försäljningar vanligen tillgår och hvad resultat de lemna. En person inköpte nemligen på våren en ko, den han skulle betala på hösten. När hösten kom, nödgades han, för att få penningar att betala ko med, sälja icke allenast samma ko, utan derjemte ytterligare en annan ko och en qviga, och detta ehuru försäljningen ej skedde efter utmätning utan frivilligt.

En ännu större svårighet ligger i bristen på utsäde till våren; dertill erfordras enligt statistiska beräkningar omkring 70,000 tunnor. Om man antager, att hälften finnes eller kan anscaffas, så återstår dock den betydliga qvantiteten af 30 eller 40,000 tunnor, hvarpå priset, efter måttlig beräkning, utgör 400,000 R:dr och hvartill föga tillgångar finnas.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Jönköpings län har i sin anmälan om behovet af understöd för tillfället ansett sig ej böra tillstyrka andra lån än landstinget medgifvit. Men de af landstinget beviljade medel äro redan utlånade, och ej alla kommuner fingo hvad de begärde. Sedermera har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande emottagit upplysningar, som visa, att behovet af lån är högst tryckande. Jag anhåller derföre, att Stats-Utskottet vid ärendets behandling måtte fästa afseende vid de ansökningar, som blifvit af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande insända. Jag antager, att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande till Kongl. Maj:t inkommit med anmälan om behovet af lån för inköp af utsädesspannål för de nödlidande distrikten. Särskilt anhåller jag, att Stats-Utskottet så fort som möjligt måtte handlägga den nådiga Propositionen, ty det erfordras alltid någon tid, innan de beviljade medlen kunna komma vederbörande tillhanda, och redan i April eller Maj bör såningen ega rum, hvadan ej särdeles lång tid återstår. Jag anhåller att detta mitt yttrande måtte få till Stats-Utskottet åtfölja den nådiga Propositionen.

Efter härmed slutad öfverläggning blef den Kongl. Propositionen, emte yttrandet, hänvisad till Stats-Utskottet.

Föredrogs ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, N:o 17, med inbjudning till Första Kammaren att förena sig i Andra Kammarens för dess del fattade beslut om tillsättande af ett Särskildt Utskott, bestående af fjorton ledamöter, sju från hvardera Kammaren, jemte sex suppleanter för desse ledamöter, tre från hvardera

Kammaren, för behandling af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående landtförsvarets organisation.

Herr vice Talmannen yttrade, att, då Första Kammaren för sin del redan fattat enahanda beslut som Andra Kammaren, den gjorda inbjudningen ej torde föranleda till någon åtgärd utan endast borde läggas till handlingarne.

Ropades ja.

Härefter hemställde Herr vice Talmannen, huruvida Kammaren, i enlighet med den öfverenskommelse, som med Andra Kammarens Herr Talman blifvit träffad, behagade besluta, att val af Första Kammararens ledamöter och suppleanter i det Särskilda Utskottet skulle företagas nästa Lördag den 30 dennes; hvilket bifölls.

Herr Hazelius uppläste en motion, N:o 5, angående beviljande af 50,000 R:dr till låneunderstöd vid laga skiften i Vesterbottens och Norrbottens län.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr Hazelius afgaf vidare en motion, N:o 6, angående förbud emot försäljning af bränvin och vin i handelsbod å landet.

Hänvisades till Bevillnings-Utskottet.

Herr Hazelius: Då jag i ett föregående plenum icke iakttog en då väckt motion, anhåller jag att nu få beledsaga den med några anmärkningar.

Ehuru ingen anhängare af den icke heller hos statsekonomen godkända progressiva beskattningen, hvilken äfven under 1848 års socialistiska rörelser icke lyckades ådraga sig någon varaktig uppmärksamhet, så, när en ärad ledamot af denna Kammare väckt en motion i denna syftning, får jag, för den otroliga händelsen att den hos Bevillnings-Utskottet skulle föranleda någon åtgärd, anhålla att Utskottet måtte gifva motionen den utvidgning, att den blefve mera rättvis, då derjemte äfven vinnes det stora ändamålet att inbringa Staten någon betydligare inkomst. Den värde motionären har nemligen föreslagit, att en inkomst af kapital och arbete från 300 till 800 R:dr skulle draga en beviljning af $\frac{1}{3}$ procent, från 800 till 4,000 R:dr en beviljning af 1 procent, och från 4,000 och deröfver, $1\frac{1}{3}$ procent. Här har motionären stadnat. Men hvarföre det? Han låter sin beviljning växa för de jemförelsevis så små inkomsterna, som de, hvilka ligga mellan 800

och 4,000, och låter dessa draga en dubbelt så stor bevilning, som de hvilka ligga mellan 300 och 800 R:dr. Redan detta är högst orättvist; men ännu större blir orättvisan, då han låter alla från den lilla inkomsten af 4,000 R:dr, ända till de största inkomsterna af hundra tusendetals R:dr, draga alldeles samma bevilning. Bevilningen skulle således vara progressiv för de helt små, men stationär för de stora. Med den sannskyldiga progressiva beskattningssidén öfverensstämmer det väl bättre att låta den växa, så att den drabbar de stora inkomsterna och icke blott trycker de små, d. v. s. trycker de förra dubbelt så mycket som de helt ringa. Vill man gå i idéns syftning, så borde man föreslå, exempelvis, att bevilningen oupphörligen fortginge, så att den från 4,000 till 10,000 vore $1\frac{1}{2}$, från 10,000 till 20,000 2 proc. och sedan växte med $\frac{1}{2}$ proc. för hvarje 10,000-tal intill 100,000 R:drs inkomst, då den blefve 6 procent. Här kunde den måhända lämpligen stadna, enär det är mera sällsynt i vårt land att inkomsterna äro högre, ehuru visserligen i motionärens granskning de bo, hvilkas inkomst uppgår till vida högre belopp. Härigenom uppnåddes bättre idéns syftning, som väl är och kommer att drabba de stora inkomsterna och först derigenom bereda någon större inkomst äfven för Staten.

Jag upprepar, att jag är ingen vän af systemet, men går man i dess riktning, så bör man göra det systematiskt, göra det rättvisare och göra det så, att det inbringar någon frukt.

Jag anhåller att detta mitt yttrande måtte få följa motionen till Bevilnings-Utskottet.

Herr Nordström: Jag instämmer till alla delar i den sednaste talarens mening, att den af motionären proponerade progressiva beskattning, om deraf skulle blifva något mera än allenast en hastigt utkastad tanke, komme att leda till en i hög grad obillig fördelning af skattebördorna. I tvne punkter afviker jag emellertid från samme talares uppfattning, nemligen först deruti, att den progressiva beskattningen, som talaren trodde kunna under några förhållanden blifva rättvis, efter min åsigt aldrig kan blifva det. Sedan århundraden har man i olika länder och under olika förhållanden försökt att tillämpa detta beskattningssystem. Redan i den antika världen var det känt och pröfvadt, men redan då befunnet omöjligt i längden tillämpas, utan framkallande af alltför orimliga konsekvenser. I nyare tider hafva äfvenledes försök blifvit gjorda att genomföra detta beskattningssystem, under olika benämningar, exempelvis klass-skatt; men jemväl dessa försök hafva utfallit på ett sätt, som föranledt att man snart funnit sig böra frågå deras fullföljande, och systemet har nu sina förnämsta försvarare inom socialisternas krets.

Den andra punkten, hvori jag afviker från den sednaste talarens mening, gäller lämpligheten deraf, att vid systemets tillämpning stadna vid en viss gräns i afseende på det beskattade inkomstbeloppet. När det är fråga om att undersöka, hvarthän den väg leder, som man nu föreslagit oss att beträda, så vill jag att vi ej skola stadna vid hvarken 20,000 eller 100,000 R:drs inkomst. Låt oss tvärtom löpa hela banan ut till dess motsatta extrema. Befinnas då syste-

mets konsekvenser i hela deras vidd bestå profvet, må man då försöka dermed, hvarvid dock systemets egen grund fordrar, att distanserna emellan de lägre och de högre skatteprocenterna icke göras långa, att skatteprocenten ökas med hvarje tre- eller femtusén R:drs högre inkomst o. s. v., och man skall då bättre än enligt förslaget kunna pröfva hvad detta system verkligen duger till. Jag anhåller att mitt yttrande måtte få åtfölja motionen till Utskottet.

Herr Wallenberg: Jag ber att få instämna med de föregående begge talarne och derjemte erinra, att vi redan haft en progressiv beskattning, nemligen den gamla testamentsbevillningen, och att detta försök att tillämpa nu ifrågavarande beskattningssystem utföll på det sätt, att nämnda bevillning, påförd efter den progressiva skalan, gaf mindre än förut. Jag tror att samma följd, eller en minskning af inkomsten för statsverket, alltid skall visa sig uppstå vid hvarje tillämpning af det progressiva beskattningssystemet.

Friherre Sprengtporten: Till de anmärkningar, som af föregående talare blifvit framställda, ber jag att få tillägga den erinran, att, om Bevillnings-Utskottet skulle, hvilket jag likväl ej förmodar, bifalla detta förslag, Utskottet då också må vara betänkt att ändra Bevillningsförordningen så, att hädanefter ingen behöfver skatta afven för sina skulder.

Friherre Raab, Adam: Äfven jag ber att få göra ett tillägg till de nyss framställda erinringarne. Under förra sommaren gjorde jag en resa i Schweiz, och då jag här i hemlandet ofta hört talas om önskvärdheten af det progressiva beskattningssystemets införande, så begagnade jag tillfället att söka göra mig underrättad, huruvida man i nyssnämnda land, hvars institutioner i öfrigt hvila på så rent demokratiska grundvalar, hade kunnat införa ifrågavarande system. Jag fick öfverallt till svar, att försök i sådan syftning visserligen blifvit gjorda, men att man afstått från deras fullföljande, sedan det visat sig att detta system, vid tillämpningen, ledde till uppenbara orimligheter. Sedermera har jag väl i några Svenska tidningar sett uppgifvas, att en Schweizisk kanton — jag tror det var Zürich — skulle hafva nyligen infört det progressiva beskattningssystemet. Jag känner ej, huruvida det verkligen förhåller sig så, men jag upprepar, att allmänna opinionen i Schweiz syntes vara den, att detta system omöjligen kan tillämpas med bibehållande af rättvisa i beskattningen. Jag ber dessutom att, i likhet med Friherre Sprengtporten, få anmärka, att, då man känner huru mycket fastigheterna här i landet i allmänhet äro skuldbelastade, så är det svårt att fatta, huru man härstädes skulle gå till väga vid tillämpningen af denna princip. Jag har under senaste tiden, hvad beträffar åtminstone femtio fastigheter inom hufvudstaden, varit i tillfälle att taga kännedom om gravationsbevis eller andra tillförlitliga uppgifter, angående de i samma fastigheter befintliga inteckningar, och jag skulle sannerligen icke betrakta det såsom någon synnerlig lycka, om man gafve mig alla dessa egendomar till present, med vilkor att jag öfvertoge de deri intecknade

skulderna. Under dessa förhållanden, och då egarne af sådana fastigheter säkerligen deraf icke hemta större inkomst, än som åtgår för bestridande af räntor och omkostnader, så vore det ju orimligt att öka deras debetssedlar i den progression, som nu blifvit ifrågasatt. Jag afstyrker sålunda bifall till förslaget.

Öfverläggningen förklarades slutad, och de afgifna yttrandena hänvisades till Bevillnings-Utskottet.

Herr Wijkander väckte en motion N:o 7, angående ändring af § 26 uti Kongl. Kungörelsen den 29 Maj 1864, i fråga om enskilda bankers sedelutgifts rätt.

Begärdes på bordet.

Herr Almquist, Erik Victor, uppläste följande motioner:

N:o 8, angående anvisande af medel till ett belopp af högst 15,000 R:dr, för bestridande af kostnaderna för användandet af en del utaf Kronoarbets-corpsen till afdikningsarbeten i Norrland; och

N:o 9, angående anvisande för år 1870 af återstående 5,000 R:dr å det till vägbyggnad emellan Åsele och Wilhelmina kyrkor i Westerbottens län beviljade statsanslag.

Dessa motioner hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr Almquist afgaf vidare en motion N:o 10, angående ändring i Kongl. Cirkuläret den 27 September 1804, i fråga om värdskapet till kronohemman, då detsamma af åbo genom begånget brott blifvit förverkadt.

Begärdes på bordet.

Herr Almquist väckte slutligen en motion N:o 11, om anvisande af 2,000 R:dr till förbättrande af fårafveln i Westerbottens län.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Friherre Sprengtporten uppläste en motion N:o 12, angående åsättande af s. k. inregistreringsafgift för de flesta nu tullfria varor.

Hänvisades till Bevillnings-Utskottet.

Upplästes en af Herre Adlersparre ingifven motion N:o 13, angående underdånig framställning till Kongl. Maj:t om meddelande af föreskrifter rörande försigtighetsmått vid svedjande m. m.

Hänvisades till ett Tillfälligt Utskott.

Herr Nordenfelt, Leonard Magnus, afgaf följande motioner:

N:o 14, angående utbyte af tillgångarne uti de fonderade statslänens liquidations- och amortissementsfonder mot Riksbanken tillhöriga, af Riksgälds-kontoret utgifna, obligationer för 1808 och 1809 årens krigskostnader; och

N:o 15, angående räntegaranti för en föreslagen jernväg emellan Frövi och sjön Wässman, emot undergaranti af dem, som hafva fördel af företaget.

Dessa motioner bordlades.

Herr Dickson, Axel, uppläste en motion N:o 16, angående förändrad lydelse af 4 § i Kongl. Förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd.

Hänvisades till Lag-Utskottet.

Herr Wallenberg afgaf en motion N:o 17, om ändringar i Kongl. Kungörelsen den 20 Maj 1864, angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar.

Begärdes på bordet.

Herr Hammarhjelm väckte en motion N:o 18, angående användande af de utaf Kongl. Maj:t för ett sidospår från Nordvestra stambanan till Frykarnes vattendrag afsedda medel, 250,000 R:dr, till understöd för en jernvägsanläggning från nämnda stambana till trakten af Dejefors.

Bordlades.

Herr Heijkenskjöld uppläste en motion N:o 19, i fråga om upphörande af nu utgående kopparränta och tionde för tillverkning af metaller.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr Geijer afgaf en motion N:o 20, angående pensionstillökning åt framlidne Öfver-krigskommissarien Fr. Lindstedts dotter Sigrid Aurora Lindstedt.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr Bennich väckte en motion N:o 21, angående anvisande af 120,000 R:dr för utdikningar och vattenaftappningar i Norrbottens m. fl. län.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr Berg uppläste en motion N:o 22, angående beviljande af ett låneunderstöd å 400,000 R:dr, för anläggning af en jernbana emellan gruffälten vid Billesholm och lämplig punkt å Landskrona—Helsingborgs-jernvägen.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Friherre Staël von Holstein uppläste en motion N:o 23, om pröfning af f. d. Majoren G. M. Stjernsvärds förslag till en förändrad organisation af landtförsvaret.

Begärdes på bordet.

Friherre Staël von Holstein afgaf vidare en motion N:o 24, angående tillägg till 8 § i 25 Kap. Byggningsbalken.

Hänvisades till Lag-Utskottet.

Kammaren åtskiljdes kl. 1 e. m.

In fidem

O. Brakel.
